

Universitätsbibliothek Wuppertal

Die homerische Textkritik im Alterthum

La Roche, Jacob

Leipzig, 1866

19.

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-2176](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-2176)

X.

250) χαλκός, χαλκόν.

Didymus zu Γ 348 χαλκός: οὕτως Ἀρίσταρχος, ἄλλοι δὲ διὰ τοῦ ν χαλκόν. ἄμεινον διὰ τοῦ σ γράφειν. unrichtig Schol. L χαλκόν: οὕτως Ἀρίσταρχος. ἄμεινον δὲ διὰ τοῦ σ γράφειν. H 259 χαλκόν: Ἀρίσταρχος διὰ τοῦ σ χαλκός. P 44 χαλκός: οὕτως Ἀρίσταρχος, ἔν' ἧ ἢ ἐπιδορατὶς. ἄλλοι δὲ χαλκόν. Eustath. p. 422, 44 τινὲς δὲ γράφουσιν οὐδ' ἔρρηξε χαλκός, ἤγουν οὐ διεπέρασε τῆς τοῦ Μενελάου ἀσπίδος ὁ κατὰ τὸ δόρυ τοῦ Ἀλεξάνδρου σίδηρος. Nur an diesen drei Stellen in dem gleichen Verse οὐδ' ἔρρηξεν χαλκός, ἀνεγνάμφθη δὲ οἱ αἰχμή findet sich diese Differenz in der Schreibweise. Da sich οἱ nur auf das Subject des Verbuns ἔρρηξεν beziehen kann, so ist die Schreibweise Aristarchs die allein richtige „das Erz drang nicht durch (den Schild), sondern es bog sich ihm die Spitze“. So übersetzt auch der Paraphrast „οὐδὲ διέκοψεν ὁ σίδηρος, ἀνεκάμφη δὲ αὐτοῦ ἡ ἐπιδορατὶς ἐν τῇ ἰσχυρᾷ ἀσπίδι.

251) χαμαῖζε.

Et. Gud. 559, 57 χαμαῖζε: διατί προπερισπᾶται; κανὼν ἐστὶν ὁ λέγων, τὰ εἰς ζε λήγοντα συννεσταλμένον ἔχει τὸ α, οἷον θύραζε, ἔραζε, πλὴν τοῦ χαμαῖζε. Cramer Epim. 439, 7; Et. Mg. 806, 10 χαμαῖζε: διατί προπερασπᾶται, τοῦ κανόνος λέγοντος ὅτι τὰ εἰς ζε λήγοντα ἐπιρρήματα τῷ α παραληγόμενα προπαροξύνεται, οἷον θύραζε ἐκ τῆς θύρας καὶ ἔραζε ἐκ τῆς ἔρας; τοῦτο δὲ ἐπιρρηματικῶς ἐστὶν, ἀπὸ γὰρ τοῦ χαμαί γέγονε χαμαῖζε· καὶ ἴσως διήλλαξε πρὸς τὰ ἄλλα παρὰ τὸ σημαυνόμενον, διήλλαξε δὲ παρὰ τὸν τόνον. ἢ καὶ ἄλλως· διότι ἐκεῖνα μὲν τὸ α βραχὺ (αὐτὸ) ἔχουσι, τὸ δὲ χαμαῖζε μακρόν· κανὼν γὰρ ἐστὶν ὁ λέγων, τὰ εἰς ζε λήγοντα ἐπιρρήματα συννεσταλμένον ἔχει τὸ πρὸ τέλους α, οἷον θύραζε, ἔραζε· πλὴν τοῦ χαμαῖζε. Eustath. p. 999, 22 περὶ δὲ τοῦ χαμαῖζε λέγει καὶ Ἀἴλιος Διονύσιος ὡς αἰεὶ περισπᾶται. Herodian zu Γ 29 χαμαῖζε: προπερισπᾶται· ἐρχοῖν δὲ πρὸς τὸν χαρακτῆρα τρίτην ἀπὸ τέλους εἶναι τὴν ὀξεῖαν συστελλομένου τοῦ α, ὥσπερ τὸ Ἀφίδναζε, Θήβαζε, ἔραζε, χωρὶς εἰ μὴ ἐστὶν ἀφορμὴ ὅτι ταῦτα ἀπὸ ὀνομάτων, τοῦτο δὲ ἀπὸ ἐπιρρήματος τοῦ χαμαί. τὸ δὲ μέταζε χρονικὸν παρὰ πρόθεσιν

παρῆκται. Cramer A. O. III, 217, 18 τὸ χαμᾶζε δὲ προπερισπώμενον εὖρον, ἀλλ' ἡ συνήθεια παροξύνει. Diese angeblich einer Schrift Herodians *περὶ τόνων τῶν ἐπιρρημάτων* entnommene Angabe stimmt nicht ganz mit dem in der *Ἰλιακῆ προσωδία* zu Γ 29 bemerkten überein.

252) *χειρὶ, χερσί*³⁸¹).

Didymus zu A 585 *ἐν χειρὶ τίθει: οὕτως αἱ Ἀριστάρχου ἐν χειρὶ, οὐ πληθυντικῶς ἐν χερσί. ὁμοίως καὶ ἡ Μασσαλιωτικὴ καὶ ἡ Σωσιγένονος καὶ ἡ Ἀριστοφάνους. Schol. L πᾶσαι ἐνικῶς ἔχουσι τὸ χειρὶ, οὐ πληθυντικῶς. καὶ συνάδει τῷ „ἐδέξατο χειρὶ κύπελλον“ (A 596). γ 443 χερσί: ἐνικῶς χειρὶ αἱ Ἀριστάρχου. ο 120 χερσί: γρ. χειρὶ, ἐνικῶς. ο 130 χερσί: γρ. χειρὶ. Ψ 568 χειρὶ: γρ. χερσί.*

An den Stellen, wo von dem Darreichen eines Bechers, um einem zu trinken zu geben, die Rede ist, wird Aristarch und auch wohl Aristophanes den Singular gesetzt haben, also

γ 51 *ἐν χειρὶ τίθει δέπας ἠδέος οἶνον* und

ν 57, ο 120 *ἐν χειρὶ τίθει δέπας ἀμφικύπελλον*, wie

A 585 *δέπας ἀμφικύπελλον μητρὶ φίλῃ ἐν χειρὶ τίθει* und

A 596 *παιδὸς ἐδέξατο χειρὶ κύπελλον.*

Von einer Waffe (O 443, P 604, ω 176), von dem Stab, den man in der Hand trägt, sagt man gleichfalls nur *ἐν χειρὶ ἔχειν* oder *λαμβάνειν, τιθέναι*, so Ψ 568, β 37. σ 103, κ 389 vgl. M 243, aber *χερσί μάκελλαν ἔχων*, da hierzu zwei Hände erforderlich sind. Darum muss auch ν 225 geschrieben werden *ποσσὶ δ' ὑπὸ λιπαροῖσι πέδιλ' ἔχω, χειρὶ δ' ἄκοντα* und nicht *χερσί*.

In der Bedeutung „einhändigen“, von einem Gastgeschenke oder Kampfpreise steht im Homer immer *ἐν χερσὶ τιθέναι*, so A 441, 446, Ψ 565, 624, 797, δ 406, ο 130, vgl. Ψ 152. Dazu noch T 251 *κάπρον ἔχων ἐν χερσὶ*, und abweichend K 328 *ἐν χερσὶ σκῆπτρον λάβε*.

253) *χέρηα, χέρεια*³⁸²).

Schol. A zu A 80 *χέρηι: ὡς Ἀρηι· γέγονε δ' οὕτως. ἔστι τι χερείουνος γενικὴ καὶ αἰτιατικὴ „χερείουνά περ καταπέφνων“ (P 539). ὃν οὖν τρόπον τὴν χερείονα αἰτιατικὴν συγκόψας*

³⁸¹) Didymus, S. 10.

³⁸²) Spitzner zu A 400. Thiersch, Gr. § 202, 23.

ἔφη „ἀλλὰ τὸν νῖδον γείνατο εἶο χέρεια“ (A 400), πληθυν-
 τικῶς δὲ τὰ χερεῖονα χέρεια „χέρεια δὲ χείρονι δόσκεν“
 (Ξ 382), τοῦτον τὸν τρόπον καὶ χερεῖονι χέρει. καὶ ἐπεὶ
 κακόφωνόν ἐστι, τροπὴ ἐγένετο τῆς εἰ διφθόγγου εἰς τὸ ἠ.
 οὔτως Ἡρωδιανός. Eustath. p. 55, 25 τὸ δὲ χέρηι (sic)
 συγκοπὴν ἔχει ἐκ τοῦ χερείων ὁ χείρων, χερείονος, χερεῖονι
 καὶ ἐν συγκοπῇ χέρει, καὶ τροπῇ τοῦ εἰ τῆς εἰ διφθόγγου
 εἰς ἠ χέρηι, οὗ ἡ αἰτιατικὴ χέρηα καὶ πληθυντικὴ εὐθεῖα
 οἱ χέρηες. Schol. H zu ξ 176 οὔτι χέρεια: οὔτως Ἀρίσταρχος.
 Das andere Schol. H χερεῖονα χέρεια, συγκοπὴ scheint
 ein Bruchstück einer Bemerkung Herodians zu sein. Dazu be-
 merkt Dindorf „Aristarchus autem χέρηα potius scripsisse vide-
 tur. Conf. schol. II. α, 80“. Da Herodian eigens χέρεια zwei-
 mal anführt, so ist nicht einzusehen, wie man aus dieser
 Schreibweise schliessen könnte, dass Aristarch χέρηα geschrieben
 habe, um so weniger, da Herodian bekanntlich sehr selten von
 Aristarch abgewichen ist. Die Form χέρεια mag falsch gebildet
 sein, welcher Ansicht auch Thiersch ist: das aber kann nicht
 bestritten werden, dass sie die am besten beglaubigte ist. Der
 Venetus A hat A 400, Ξ 382 χέρεια, Eustathius hat beidemale
 χέρηα und bemerkt zu A 400 p. 488, 36 τοῦ δὲ χέρηα ὀφεί-
 λει μὲν ἡ παραλήγουσα οἷα συγκοπεῖσα ἐκ τοῦ χερεῖονα
 γράφεσθαι (κατὰ τὴν παραλήγουσαν) διὰ τοῦ εἰ καὶ ι. νικᾷ
 δὲ ὁμοῦς τὴν διὰ τοῦ ἠ καὶ ι δίφθογγον ἔχειν κατὰ τὰ
 πλείω τῶν ἀντιγράφων. οὔτω δὲ καὶ τὸ χέρηι καὶ
 χέρηες, ὡς ἐν ἄλλοις φαίνεται. χέρεια hat auch der Vind. 5
 an beiden Stellen der Ilias, ferner Cramer Epim. 338, 13; 350,
 19; Et. Mg. 809, 2; Et. Or. 166, 13. χέρηα dagegen Lips.
 Vrat. A und Cramer A. P. III, 375, 6. ξ 176 haben die meisten
 Handschriften χερείω, so H. M. Aug. Vind. 133 und Eustathius,
 χέρεια Vind. 56, dieser auch das Scholium τὸ χέρεια γίνεται
 ἐκ τοῦ χερεῖονα καὶ κατὰ συγκοπὴν χέρεια. Schol. Vind. 133
 οὔτι χερείω: οὔτι χέρεια γρ. Ἀρίσταρχος ἐκ τοῦ χερεῖονα
 κατὰ συγκοπὴν, der klarste Beweis dafür, dass Aristarch χέρεια
 und nicht χέρηα geschrieben hat. Daraus lässt sich auch ent-
 nehmen, von welcher Beschaffenheit die πλείω τῶν ἀντιγράφων
 des Eustathius gewesen sein mögen, die A 400 χέρηα hatten.
 o 324 schreibt Eustath. 1782, 28; 1783, 9, 12 und 15 χέρηες
 und bemerkt an der letzteren Stelle dazu τοῦ δὲ χέρηες εὐρηται

ἐν ἄλλοις καὶ δοτικῇ χέρῃ καὶ αἰτιατικῇ χέρῃ. σ 229 hat der einzige M. χέρῃα, die übrigen χέρεια, ebenso ν 310. Dagegen werden χέρῃι und χέρῃες A 80, ο 323 durchweg mit ἡ geschrieben, und zwar wie die Alten annahmen, des Wohl- lautes wegen.

Ω.

254) ὠμηστῆς, ὠμήστης³⁸³).

Herodian zu A 454 ὠμησταί: Ἀρίσταρχος ὡς ἀθληταί, Τυραννίων δὲ ὡς κομηταί, σύνθετον ἐκδεχόμενος τὴν λέξιν. X 67 τὸ ὠμησταί Ἀρίσταρχος ὡς ἀθληταί, Τυραννίων δὲ ὡς κομηταί. ἔφαμεν δὲ ἐν τῇ A ἐντελεῶς περὶ τῆς προσφθίας, ὡς ἐπεκράτησεν ἢ Ἀριστάρχου. Ω 82 τὸ ὠμηστῆσιν ὡς ὄρχηστῆσιν. προείρηται δέ. Philemon p. 216 βάρυνει ὁ Τυραννίων ὡς σύνθετον ἐκ τοῦ ὠμὰ ἐσθίειν. Ἀρίσταρχος δὲ ὀξύνει. Eustath. p. 855, 38 τὸ δὲ ὠμησταί ὁ μὲν Τυραννίων ἐβάρυνεν ὡς σύνθετον ἐκ τοῦ ὠμὰ ἐσθίειν, Ἀρίσταρχος δὲ ὀξύνει κανόνι τοιούτῳ· τὰ εἰς σῆς τῷ ἠ παραληγόμενα ἔχοντα πρὸ τοῦ τ τὸ σ ὑπὲρ δύο συλλαβὰς ὀξύνονται, ὄρχηστῆς, ὄρχηστῆς, ὠμηστῆς.

Stellen: A 454. X 67, Ω 82, 207.

255) ὄς, ὄς³⁸⁴).

Cramer A. O. II, 473, 5 Ἀρίσταρχος δὲ παρῆνει καὶ Τυραννίων τὸ ὄς ἐν μέσῃ φράσει περισπᾶν (Cod. περισπᾶται), εἰ ὑποτάσσοιτο συνδέσμῳ, ὥσπερ ἐπὶ τῶν τοιούτων·

ἀλλὰ καὶ ὄς ἐθέλω καὶ ἐέλδομαι ἡματα πάντα (ε 219).

ἐπεὶ ὄς ἄγε νεῖκος Ἀθήνη (A 721).

ἀλλὰ καὶ ὄς ἱππεῦσι μετέπρεπον ἡμετέροισιν (A 719), da- für andre

ἀλλὰ καὶ ὄς ἱππεῦσι μετέσσομαι (A 322).

ἀλλὰ καὶ ὄς ἐθέλω δόμενα πάλιν, εἰ τό γ' ἄμεινον (A 116).

ἀλλ' οὐδ' ὄς σε ἔολπα ὀνόσσεσθαι κακότητος (ε 379).

Dasselbe auch Cramer Epim. 449, 13, worin μή und καὶ getilgt

³⁸³) Planer, Tyrannio p. 18.

³⁸⁴) Planer, Tyrannio p. 10. Heyne und Spitzner zu A 116. Lehrs, Quaest. Ep. p. 63, not. Hermann de emend. rat. graecae gramm. p. 111. Buttman, Ausf. Sprachlehre II, 355, Anm. 13 und 14. Text, Zeichen und Scholien des Venetus, S. 4. Velsen, Trypho p. 44. Lehrs, Arist. p. 386 ed. II.